

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ**

СОЦІОЛОГІЯ

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

для студентів

спеціальності: 151 «Автоматизація та комп'ютерно – інтегровані технології»

спеціалізації: «Обслуговування пристроїв електрозв'язку»

Плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Соціологія», для студентів за спеціальністю 151 «Автоматизація та комп'ютерно – інтегровані технології», спеціалізацією: 5.151.2 «Обслуговування пристроїв електрозв'язку».

Розробник: Калита Інна Анатоліївна, викладач I категорії

Плани семінарських занять розглянуті і затверджені на засіданні циклової комісії гуманітарних та соціально – економічних дисциплін

Протокол № ____ від _____ 20 ____ року

Голова циклової комісії _____ Л. М. Діброва

Схвалено методичною радою Харківського державного політехнічного коледжу

Протокол № ____ від _____ 20 ____ року

Голова методичної ради _____ В. О. Величко

Пояснювальна записка

Семінар (від латин. *seminarium* — розсадник) — вид навчальних занять практичного характеру, спрямованих на поглиблене опрацювання теоретичного матеріалу. Семінарські заняття сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, формуванню самостійності суджень, умінню обстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів. Вони сприяють опануванню фундаментальних знань, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання та культуру толерантності, активно впливати на соціальне становлення особистості. При вивченні дисципліни «Соціологія» студентам спеціалізації «Обслуговування пристроїв електрозв'язку» пропонуються семінари з таких змістових модулів і тем:

1. Змістовий модуль 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні. Тема: «Головні напрями розвитку соціології 20 ст. в США, країнах Західної Європи, Україні».
2. Змістовий модуль 5. Особистість в системі соціальних зв'язків.
3. Змістовий модуль 9. Соціологія сім'ї.
4. Змістовий модуль 13. Соціологія праці і управління.
5. Змістовий модуль 15. Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації.

Всього 10 годин.

Методика проведення:

Кілька студентів готують повідомлення з основних питань, а решта групи залучаються до їх обговорення, конспектують, а також доповнюють інформацію доповідачів.

Також доречно на семінарі демонструвати короткі навчальні відеоматеріали з того чи іншого питання, це зацікавить студентів, пожвавить дискусію.

Як готуватися до семінару:

- 1) Ознайомтеся з темою та планом проведення семінару.
- 2) Доберіть та опрацюйте основну та додаткову літературу.
- 3) Зверніть увагу на наявність різних точок зору щодо проблем, що виносяться на обговорення.
- 4) Визначте особисту позицію щодо цієї проблеми. Поміркуйте над тим, наскільки обґрунтованою є ваша точка зору.
- 5) Підготуйте повідомлення, доповідь або мультимедійну презентацію за темою (питанням) семінару.

Як підготувати повідомлення:

1. Перед тим як почати писати повідомлення, складіть його орієнтовний план.
2. Доберіть необхідну літературу, за якою готуватимете повідомлення, та опрацюйте її.
3. Дотримуючись наміченого плану, напишіть повідомлення або складіть його тези.
4. Поміркуйте, яким ілюстративним матеріалом можна доповнити повідомлення.
5. Виступаючи з повідомленням, пам'ятайте про чіткість та правильність мовлення.

Змістовий модуль 2. Історія розвитку соціології в країнах Західної Європи, США та в Україні.

Тема: «Головні напрями розвитку соціології 20 ст. в США, країнах Західної Європи, Україні».

Мета: ознайомитися і дати оцінку таким основним школам і напрямам західної соціології, як аналітична школа, Чиказька школа, німецька соціологічна школа, структурний функціоналізм, неофункціоналізм, символічний інтеракціонізм, феноменологія, етнометодологія, структуралізм і постструктуралізм, технократизм; визначити значення американської і західноєвропейської соціології у становленні і розвитку соціології в Україні; ознайомитися з представниками новітньої української соціології, з'ясувати основні завдання, що постали перед нею на початку 21 ст.

Основні поняття: соціальне знання, етнометодологія, соціологічна думка, структуралізм, біхевіоризм, постструктуралізм, технократизм, аналітична школа, Чиказька школа, індустріальна соціологія, «Хоуторнські експерименти», функціоналізм, символічний інтеракціонізм, неофункціоналізм, футурологія, феноменологічна соціологія, конфліктологія.

План:

1. Основні школи і напрями соціології у 20 ст.
2. Структурний функціоналізм.
3. Символічний інтеракціонізм.
4. Феноменологія.
5. Етнометодологія.
6. Неофункціоналізм.
7. Структуралізм і постструктуралізм.
8. Соціологічні концепції технократизму. Футурологія.
9. Психоеаналітичні теорії.
10. Новітній етап розвитку української соціології.

Запитання і завдання:

1. Розкрийте зміст терміну «біхевіоризм».
2. Яке місце займала «аналітична школа» в соціології 20 ст.?
3. Які є відмінні риси Чиказької школи?
4. Охарактеризуйте методи наукового дослідження, які запропонував Дж. Міль.
5. Розкрийте основний зміст доктрини людських відносин.
6. Дайте порівняльний аналіз основних теоретичних напрямів західної соціології 20 ст.
7. Чим зумовлена поява у 20 ст. різних соціологічних шкіл і концептуальних напрямків у соціології?
8. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології 20 ст.?

9. На що націлює Указ Президента України від 25 квітня 2001 р. «Про розвиток соціологічної науки в Україні»?

Література:

1. Американская социологическая мысль: Тексты. - М., 1994. (П. М. Блау, Б. Скиннер, Дж. К. Хоманс, Ф. Знанецкий, Р. Макайвер, Н. Бирнбаум, Г. Маркузе, Ч. Миллс, Г. Блумер, Дж. Мид, Дж. Морено, Ф. Гиддингс, Ч. Кули, У. Томас, П. Сорокин, Р. Мертон, Т. Парсонс, А. Шюц).
2. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. - М., 1993.
3. Бурлачук В., Молчанов М., Степаненко В. Біля витоків соціологічної думки в Україні. – К., 1995.
4. Громов Й. А., Мецкович А. Ю., Семенов В. А. Западная теоретическая социология. СПб., 1996.
5. Депенчук Л. П. Б. О. Кістяківський. - К., 1995.
6. История социологии в Западной Европе и США. - М., 1993.
7. Піча В. М., Черниш Н. Й, Кондратик Л. Й. З історії української соціологічної думки. - Львів. 1995.
8. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ сторіччя. - К., 1996.
9. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Навч. посібник. - К., 1995.
10. Современная американская социология. - М., 1994.
11. Сорокин П. Социологические теории современности. - М., 1992.
12. Социологическая теория сегодня. - К , 1994.
13. Социология: Хрестоматия / Сост. Ю. Г. Волков, И. В. Мостовая. - М., 2003.
14. Соціологія: Підручник/ За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2007.
16. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник /За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2002.
17. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. В. Г. Городяненка. - К., 2006.

Змістовий модуль 5. Особистість в системі соціальних зв'язків.

Мета: визначити специфіку соціологічного підходу до вивчення особистості; охарактеризувати основні соціологічні концепції особистості та її структуру; з'ясувати соціологічний зміст понять «соціальний статус» і «соціальна роль»; відзначити основні компоненти, етапи, основні підходи до процесу соціалізації; розкрити сутність соціологічної теорії особистості та її проблематику; охарактеризувати основні соціальні типи особистості та їхні характерні риси; розкрити суть основних тенденцій взаємодії людини і суспільства у сучасних умовах.

Основні поняття: девіантна поведінка, адаптація соціальна, індивід, інтеріоризація, потреби, рольовий набір, соціалізація, соціальний престиж, спрямованість особистості статус здобутий, соціальні типи особистості, цінності, агенти соціалізації, особистість, рольовий конфлікт, санкції, соціальна роль, соціальний статус, статус аскриптивний (приписаний), структура особистості, ціннісні орієнтації.

План:

1. Особливості соціологічного аналізу особистості.
2. Соціальна структура особистості. Поняття соціального статусу та соціальної ролі.
3. Механізми, шляхи, етапи, засоби соціалізації особистості.
4. Соціальна структура особистості.
5. Особливості взаємодії людини і суспільства у сучасних умовах.
6. Причини девіантної поведінки. Соціологічні теорії девіації.
7. Види девіантної поведінки.
8. Специфіка девіантної поведінки неповнолітніх.

Запитання і завдання:

1. Які особливості характерні для соціологічного, філософського і психологічного аспектів дослідження особистості? У чому полягає специфіка соціологічного підходу до визначення особистості?
2. Як розуміти поняття «соціологічна структура особистості»?
3. Розкрийте соціальні ролі, які характерні для сучасної особистості.
4. Чому соціальний статус є визначальним в розкритті соціальної ролі особистості?
5. Розкрийте зміст понять «соціальна адаптація», «соціальна установка», «соціальна поведінка людини».
6. Яка роль цінностей і ціннісних орієнтацій у Вашому житті й у житті суспільства?
7. Які основні стадії соціалізації та інститути соціалізації на цих стадіях?
8. Перед яким ціннісним вибором стоїть сучасна українська молодь?
9. Який вплив на свідомість і діяльність людини мають ЗМІ, і як ви оцінюєте нинішній стан ЗМІ?
10. Що є визначальною основою соціальної діяльності?

11. Які соціологічні теорії девіантної поведінки існують?
12. У чому полягає сутність девіантної поведінки?
13. Що таке делінквентна поведінка? У чому різниця між делінквентною і девіантною поведінкою?
14. Які особливості девіантної поведінки неповнолітніх?
15. Розкрийте зміст структурної теорії особистості З.Фрейда.
16. Назвіть основні потреби особистості і розкрийте їх взаємозв'язок (за теорією А. Маслоу).
17. Відомо, що з дитинства соціалізація хлопчиків та дівчаток відбувається по-різному. Визначте: а) з чим це пов'язано;
б) за допомогою яких засобів соціалізації та в який спосіб формуються бажані зразки поведінки;
в) які якості хлопчиків та дівчаток повинні бути сформовані цими засобами;
г) до яких соціальних наслідків це приводить;
д) яка форма соціалізації (чоловіча чи жіноча) відповідає вимогам сучасної професійної кар'єри.
18. Зробіть самостійне дослідження на тему: «Вплив досвіду соціалізації батьків на виховання дітей». Порівняйте методи виховання, які використовувались по відношенню до ваших батьків, із тими методами, до яких вони вдаються, виховуючи вас. Чи можна зробити висновок, що досвід соціалізації передається від покоління до покоління? Які зміни відбуваються з часом та чим їх можна пояснити?
19. «Чим примітивніше суспільство, тим більше схожості між індивідами, що складають його»(Е. Дюркгейм. Метод соціології.). Як ви розумієте цей вислів?
20. Чи доводилось Вам переживати рольовий конфлікт? Які шляхи виходу з конфлікту цього типу Вам відомі?
21. Концепція особистості З.Фрейда базується на твердженні: людина - це система потреб, а суспільство - це система заборон (табу). Як Ви розумієте це твердження?
22. Англійський філософ і історик А.Тойнбі писав: «Цінність, як і час, поняття відносне». Як ви думаєте, що мав на увазі англійський мислитель? Прокоментуйте даний вислів.

Література:

1. Алан Г. Джонсон. Тлумачний словник з соціології: Пер. з англ. / За наук, ред. В. Ісаєва, А. Хоронжого. - Львів, 2003.
2. Американская социология: Тексти. – М., 1994.
3. Бех І. Д. Від волі до особистості. - К., 1996.
4. Гіденс Е. Соціологія. Пер з англ. - К., 2000.
5. Дюркгейм Е. Самогубство. - К., 2004.
6. Злобіна О. Г., Тихонович В. О. Суспільна криза і життєві стратегії особистості. - К., 2001.
7. Ковалева А. И. Социализация личности: норма и отклонение. - М., 1996.
8. Кон И. С. Социология личности. - М., 1967.

9. Лукашевич Н. П. Социология воспитания. – К., 1996.
10. Мертон Р. Социальная структура и аномия // Социологические исследования. - 1992, № 2,3,4.
11. Мешанова Г. О. Соціально-психологічне дослідження особистості: теоретико-методологічний аспект. - Тернопіль, 2001.
12. Мистецтво життєтворчості особистості: У 2 ч. / За ред. В. М. Донія – К., 1997.
13. Парсонс Т. Человек в современном мире. - М., 1985.
14. Піча В. М. Соціологія особистості // Соціологія: терміни, поняття, персоналії / За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2003.
15. Соціологія: Підручник/ За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2007.
16. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник /За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2002.
17. Смелзер Н. Соціологія. Пер. с англ. - К., 1994.
18. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. В. Г. Городяненка. - К., 2006.
20. Фромм Э. Человек для себя. - Минск., 1992.
21. Холл К., Линдсей Г. Теории личности. - М., 1997.
22. Циба В.Т. Соціологія особистості: системний підхід. – К., 2000.
23. Шаповал М. Загальна соціологія. – К., 1996.

Змістовий модуль 9. Соціологія сім'ї.

Мета: визначити особливості соціологічного підходу до вивчення сім'ї; з'ясувати зміст ключових понять і термінів, якими оперує соціологія сім'ї; проаналізувати етапи життєвого циклу сім'ї, її типи, структуру, форми шлюбу, загальні принципи регулювання сімейних відносин; дати визначення науковій дисципліні «соціологія сім'ї», її об'єкта і предмета; описати сім'ю як соціальний інститут та малу соціальну групу; розкрити зміст основних соціальних функцій сім'ї в суспільстві; охарактеризувати сучасний етап розвитку української сім'ї та пояснити сутність демографічної політики нашої держави стосовно розвитку сім'ї.

Основні поняття: сім'я, тип сім'ї, шлюб, нуклеарна (проста) сім'я, соціологія сім'ї, розширена (стадна) сім'я, форми сім'ї та шлюбу, життєвий цикл сім'ї, моногамія, сім'я як соціальний інститут, полігамія, сім'я як мала (первинна) соціальна група, груповий шлюб, проміскуїтет, сімейна політика.

План:

1. Сім'я як об'єкт соціологічного вивчення.
2. Сім'я як мала соціальна група і як соціальний інститут.
3. Функції сім'ї.
4. Основні тенденції розвитку сучасної сім'ї.
5. Демографічна політика в Україні.

Запитання і завдання:

1. Як визначаються в соціології поняття «сім'я» і «шлюб»?
2. Як ви ставитесь до запровадження шлюбного контракту?
3. Що, на вашу думку, головне у підготовці молодої людини до сімейного життя?
4. Які існують основні шляхи стабілізації сім'ї?
5. Що вивчає соціологія сім'ї?
6. Які Ви знаєте основні типи сім'ї?
7. Що ви розумієте під структурою сім'ї?
8. Які є етапи життєвого циклу сім'ї?
9. Які проблеми вивчаються при розгляді сім'ї як соціального інституту і як малої соціальної групи?
10. В чому полягає основний зміст суспільних та індивідуальних функцій сім'ї залежно від сфери сімейної діяльності?
11. Що слід розуміти під демографічною політикою та демографічними процесами?
12. Чому інститут сім'ї є базовим для всіх суспільств?
13. Як і кожен з соціальних інститутів, сім'я має конкретно-історичний характер. Що це означає?
14. На різних етапах розвитку українського суспільства в ньому фіксувалися різні форми сім'ї. Доведіть це твердження на прикладах.

15. Подайте основні характеристики таких моделей сім'ї: «традиційна» і «сучасна»; «авторитарна» і «егалітарна».

16. За визначеною вами системою показників (не менше 5) опишіть типи сім'ї:

а) вашого дідуся і бабусі

б) ваших батьків

в) моделі сім'ї, яку б ви обрали для себе.

17. За даними соціологів, більшість молодих людей сьогодні не влаштовує той тип сімейних стосунків, який вони спостерігають в сім'ї батьків. Що, на ваш погляд, не задовольняє молодих людей і яких змін вони прагнуть?

18. Ще в єгипетських папірусах, працях античних філософів можна знайти дані про дисфункціонування інституту сім'ї. Тим не менше, сім'я не зникла, а «продовжує дисфункціонувати» і в нинішньому суспільстві. Чому?

19. Більшість соціологів вважає, що домінуючою в нинішньому суспільстві є нуклеарна сім'я. Тим не менше, достатньо часто нині в Україні дорослі діти, створивши власні сім'ї, не відділяються від сім'ї батьків.

а) якими причинами це, як правило, зумовлено?

б) чи можна такий тип сім'ї і класифікувати як традиційну багатопокілінну сім'ю?

20. Останнім часом все більшого розповсюдження набувають позашлюбні сім'ї. Чим це викликано? Як ви думаєте, кількість позашлюбних сімей надалі буде збільшуватися, зменшуватися, чи збережеться на приблизно тому ж рівні?

21. Нині значна кількість людей активного віку в Україні зайнята заробітчанством за кордоном. Які наслідки це може мати:

а) для окремої сім'ї?

б) для інституту сім'ї в Україні в цілому?

22. В одному з відомих творів українського класика йдеться про розпад багатопокілінної складної сім'ї. Назвіть цей твір. Під впливом яких чинників йшов цей процес і в чому це виявилось?

Література:

1. Гіденс Е. Сім'я, шлюб і особисте життя // Соціологія. – К., 1999.

2. Комарова А. І. та ін. Результати соціологічного дослідження «Сучасна сім'я: проблеми, перспективи розвитку» // Уряду України: Президенту, законодавчій, виконавчій владі (Прогнози, пропозиції наукових та практичних працівників). Т. І. – К., 1994.

3. Пірен М. І., Піча В. М. Проблеми розвитку й психологічного здоров'я сім'ї в Україні // Уряду України: Президенту, законодавчій, виконавчій владі (Прогнози, пропозиції наукових та практичних працівників). Т. 3. – К., 1995.

4. Піча В. М. Радість сімейного общення. – К., 1990.

5. Піча В.М. Соціологія сім'ї // Соціологія: Курс лекцій / За ред. В. М. Пічі. - Львів, 2003.

6. Сімейний кодекс України. – К., 2010.

7. Соціологія: Підручник/ За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2007.

8. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник /За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2002.
9. Смелзер Н. Соціологія. Пер. с англ. - К., 1994.
10. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. В. Г. Городяненка. - К., 2006.
11. Чуйко Л.В. Концепція розвитку сім'ї // Уряду України: Президенту, законодавчій, виконавчій владі (Прогнози, пропозиції наукових та практичних працівників). - Т І. - К, 1994.
12. Якуба О.О. Сім'я як соціальний інститут /Соціологія. - Харків, 1996.

Змістовий модуль 13. Соціологія праці і управління.

Мета: визначити предметну сферу соціології праці і управління; окреслити основні теоретичні концепції і підходи у соціології праці і управління; проаналізувати основні категорії і методи, зміст основних функцій соціології праці і управління; з'ясувати специфіку соціально-трудових відносин за умов ринкової трансформації, включаючи процеси трудової мотивації і стимулювання праці, міграції, функціонування виробничих систем та інститутів; визначити сутність і основні механізми соціального управління трудовою діяльністю; провести аналіз соціально-трудових процесів та відносин в умовах ринкових трансформацій соціологічними методами; пояснити суть трудових відносин, що мають місце у виробничих групах та організаціях; охарактеризувати зв'язки соціології праці і управління з іншими науками про працю (праксеологією, соціологією менеджменту, економікою праці тощо).

Основні поняття: атестація кадрів, організація праці, безробіття, орієнтація професійна, виробництво, плинність кадрів, вибір професійний, дисципліна праці задоволення працею, робоче місце, зміст праці, служба соціального розвитку, кваліфікація, ставлення до праці, клімат соціально-психологічний, стиль керівництва, колектив трудовий, стимулювання праці, консультування професійне, трудові переміщення, контроль соціальний, трудова поведінка, культура праці, умови праці, методи керівництва, характер праці, громадська думка про управління, теорія соціології управління, методологія соціології управління, керівник, функції управління, ефективність управління, структура управління, управлінські відносини, інтенсифікація управління, проблеми управління, технічні засоби управління.

План:

1. Об'єкт і предмет соціології праці і управління.
2. Формування соціологічних ідей про працю.
3. Мотивація трудової поведінки.
4. Соціологія ринку праці.
5. Об'єкти соціології управління.
6. Предмети соціології управління.
7. Управлінські відносини.
8. Функції управління.
9. Методи управління.
10. Технічні засоби управління.

Запитання і завдання:

1. Що вивчає соціологія праці й управління?
2. Чим пояснити, що довгий час розвиток вітчизняної соціології праці та управління не був перманентним, постійно стримувався ненауковими чинниками?
3. Що є об'єктом соціології праці та управління?

4. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології праці та управління?
5. У чому полягає специфіка соціально-трудова відносин?
6. Що таке соціально-трудова процеси?
7. Які соціальні інститути мають найважливіше значення у сфері праці і чому?
8. Трудова поведінка яких соціальних спільностей в сфері праці повинна нині, на вашу думку, вивчатися найглибше?
9. Який зв'язок існує між соціологією праці та управління з іншими науками?
10. У чому відмінність соціологічного підходу до вивчення праці від підходів інших наук?
11. Чим різняться предмети соціології праці й управління та економічної соціології⁹
12. Яка специфіка використання в менеджерській діяльності методологічних принципів і наукових напрацювань із соціології праці й управління?
13. Чому у нас на відміну від Заходу впровадження менеджменту як науки управління виробництвом тільки починається?
14. Чим пояснюється зростання ролі соціології праці та управління в умовах переходу до ринкової економіки?
15. Які завдання курсу соціології праці й управління як навчальної дисципліни?
16. Розкрийте суть сучасних поглядів на предмет соціології праці і управління.
17. Зробіть системний соціологічний аналіз трудової діяльності, виходячи з таких її складових як мета, мотиви, засоби, умови праці, суб'єкт діяльності.
18. Як розвивалася соціологія праці в Україні? Які вимоги до організації сучасних соціологічних досліджень у сфері праці в Україні?
19. Розкрийте зміст понять: «умови праці», «стиль керівництва», «задоволення працею», «самозайнятість населення», «ринок праці».
20. Опишіть схему організаційної структури управління.
21. Опишіть функції процесу управління.
22. Опишіть технічні засоби управління.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень. Проблеми теорії, методології, практики: Монографія. – К., 2000.
2. Васильєв А. С. Підготовка і прийняття управлінських рішень: організаційно-правові проблеми. – Одеса, 1997.
3. Гаєвський Б. А., Ребало В. А., Туленков М. В. Політичне управління: Навч. Посібник. – К., 2001.
4. Дворецька Г. В. Соціологія праці: Навчальний посібник. – К., 2003.
5. Державне управління: Словник-довідник /За заг. ред. В. Бакуменка. - К., 2002.
6. Гріфін Р., Яцура В. Основи менеджменту. - Львів, 2001.
7. Економічна соціологія: Навч посібник / За ред. В. М. Ворони, В.Є. Пилипенка. - К., 1997.
8. Іващенко О. Соціологія самозайнятості: до проблеми визначення предмета // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2002. - № 4.

9. Коваліско Н. В., Хоронжий А. Г. Регіональна трудова мобільність. - Львів, 2002.
10. Лисенко О., Привалов Ю. Молодь на ринку праці України: основні характеристики і тенденції // Україна-2002. Моніторинг соціальних змін / За ред. В. Ворони, М. Шульги. - К., 2002.
11. Лозниця В. С. Психологія менеджменту: Навч посібник. – К., 1997.
12. Лукашевич Н. П. Социология труда. – К., 2001.
13. Матвієнко В. Я. Соціальні технології. – К., 2001.
14. Мімандусова Г. Соціально-економічна адаптація населення в умовах формування ринку праці і зайнятості // Україна-2002. Моніторинг соціальних змін / За ред. В. Ворони, М. Шульги. – К., 2002.
15. Наумкина С., Пилипенко В., Привалов В. Социально-политическая зффективность управленческой деятельности (теоретико-методологический анализ). - К., 1999.
16. Огаренко В. М., Малахова Ж. Д. Соціологія праці: Навчальний посібник. - Запоріжжя, 2001.
17. Пачковський Ю. Ф. Психологія підприємництва: Навч. посібник. – Львів, 2001.
18. Полторак В. А. Соціологія. Основи соціології праці та управління. – К., 1992.
19. Прирбиткова І. Трудові мігранти у соціальній ієрархії українського суспільства: статусні позиції, цінності, життєві стратегії, стиль і спосіб життя // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2002. - № 4.
20. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / Наук. переклад В. В. Цветков. - Оріяни, 1998.
21. Сکیدін О. Л. Управління освітою: теоретико-методологічний аналіз соціальних технологій. - Запоріжжя, 2000.
22. Соціологія: Підручник/ За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2007.
23. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник /За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2002.
24. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. В. Г. Городяненка. - К., 2006.
25. Цандер Е. Менеджмент малих і середніх підприємств. - К., 1997.

Змістовий модуль 15. Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації.

Мета: визначити суть соціологічного дослідження і його значення у житті сучасного суспільства; проаналізувати основні етапи і види соціологічних досліджень, а також суть підготовки, організації і проведення соціологічного дослідження; охарактеризувати суть і особливості вибіркового методу в соціології, основні типи і види вибірок, основні методи збору соціологічної інформації, основні способи узагальнення, аналізу та інтерпретації соціальної інформації; обґрунтувати доцільність використання певного виду вибірки в соціологічному дослідженні; визначити переваги і недоліки існуючих методів збору соціологічної інформації; охарактеризувати особливості застосування того чи іншого методу соціологічного дослідження та розкрити специфіку його різновидів; проаналізувати загальні процедури обробки та інтерпретації соціологічних даних.

Основні поняття: соціологічне дослідження, етапи соціологічного дослідження, види соціологічного дослідження, соціальний моніторинг, програма соціологічного дослідження, соціальна проблема, об'єкт соціологічного дослідження, предмет соціологічного дослідження, гіпотеза у соціологічному дослідженні, респондент, вибірка та її види, генеральна сукупність, вибіркова сукупність, методи соціологічних досліджень, аналіз документів, контент-аналіз, методи опитування, анкетне опитування, соціометричне опитування, соціологічне інтерв'ю, фокусоване групове інтерв'ю, соціологічне спостереження, соціологічний експеримент, робочий план дослідження.

План:

1. Соціологічне дослідження: основні види та етапи.
2. Організація і проведення соціологічного дослідження.
3. Методи збирання та аналізу соціологічної інформації.

Запитання і завдання:

1. Що таке соціологічне дослідження?
2. Яке значення мають соціологічні дослідження в житті сучасного суспільства?
3. Яке місце посідає програма і робочий план соціологічного дослідження у його підготовці, організації та проведенні?
4. У чому полягає специфіка опитування як методу збору первинної соціологічної інформації?
5. За яких умов застосовують у соціології експертне опитування?
6. Поясніть, що таке соціометричне опитування?
7. Які, на Вашу думку, питання можна вирішити за допомогою аналізу документа?
8. У яких випадках доцільно застосовувати контент-аналіз?

9. Для чого і як здійснюється опис інформації, обчислення та оформлення узагальнюючої інформації?
10. Поясніть відмінність між соціальним і соціологічним дослідженням.
11. Назвіть основні етапи у проведенні соціологічного дослідження.
Охарактеризуйте їх.
12. Розкрийте сутність і зміст основних компонентів програми і робочого плану соціологічного опитування.
13. Поясніть, що таке вибірка і які є типи вибірки.
14. Охарактеризуйте переваги і недоліки анкетного опитування, соціологічного інтерв'ю, спостереження, соціометричного опитування, конвент-аналізу та ін.
15. В сучасній соціологічній літературі дуже часто поняття «соціологічне дослідження» вживається із сполученням слів «теоретичне», «фундаментальне», «прикладне», «емпіричне» і т.д. Це одне й теж, чи це принципово відмінні різновиди соціологічного дослідження?
16. Соціологічне дослідження має шість етапів свого здійснення, які різняться один від одного характером і змістом, формами і процедурами дослідницької діяльності.
Охарактеризуйте кожний з них.
17. Доведіть необхідність і доцільність проведення соціального моніторингу.

Література:

1. Городяненко В. Г. Социологический практикум: Учебно-методическое пособие. - К., 1999.
2. Гречихин В. Лекции по методике и технике социологических исследований. - М., 1988.
3. Кракович Д., Сердюк А. Интервьюирование в социологическом исследовании. - К., 1992.
4. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження. - К., 1996.
5. Піча В. М., Вовканич С. Й., Маковецький В. М. Як підготувати, провести і узагальнити результати соціологічних досліджень. - Львів, 1996.
6. Соціологія: Підручник/ За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2007.
7. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник /За заг. ред. В. М. Пічі. - Львів, 2002.
8. Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. В. Г. Городяненка. - К., 2006.
9. Социологический практикум по методике и технике конкретно-социологических исследований. - Х., 1986.
10. Чурилов Н. Н. Проектирование выборочного социологического исследования. - К., 1986.
11. Ядов В. А. Социологическое исследование: Методология, программа, методы. - Самара, 1995.

Інформаційні ресурси:

<https://i-soc.com.ua/>
<http://soc.univ.kiev.ua/>
<http://socis.kiev.ua/ua/>
<http://www.uisr.org.ua/>
<http://razumkov.org.ua/>